

Muzeum

Monika Dolińska (Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk), „Mumija niewiasty” – XIX-wieczne początki zbiorów egiptologicznych Muzeum Narodowego w Warszawie

słowa kluczowe: muzealnictwo, kolekcjonerstwo, mumie, Uniwersytet Warszawski, sztuka starożytnego Egiptu, Hipolit Skimborowicz, Muzeum Narodowe w Warszawie

Zbiory egiptologiczne MNW wzięły początek z kolekcji starożytności Uniwersytetu Warszawskiego. W 1821 roku trafiła tam pierwsza mumia – niestety prawdopodobnie fałszywa. Kolejne mumie i sarkofagi wzbogacały kolekcję uniwersytecką w latach 1826, 1864 i 1895. Zabytki sztuki egipskiej, wraz z innymi starożytnymi osobliwościami, początkowo miały zostać przeniesione do Muzeum Archeologicznego, którego powołanie (w ramach Muzeum Sztuk Pięknych) planowano. Zamyśl ten nie doszedł jednak do skutku. Niektóre zabytki eksponowano od 1869 roku w Muzeum Starożytności zorganizowanym przez Hipolita Skimborowicza, przekształconym następnie w uniwersytecki Gabinet Archeologiczny. W latach 1918–1919 mumie i sarkofagi oraz kolekcja amuletów i innych egipskich starożytności, zostały przekazane do Muzeum Narodowego m.st. Warszawy jako depozyt Uniwersytetu Warszawskiego. Do Muzeum trafił też wówczas bogato dekorowany kartonaz wraz z kolekcją hr. Michała Tyszkiewicza z Łohojska.

Aleksandra Sulikowska-Belczowska (Uniwersytet Warszawski, Muzeum Narodowe w Warszawie), Galeria Sztuki Starożytnej Muzeum Narodowego w Warszawie – otwarcie po latach

słowa kluczowe: Galeria Sztuki Starożytnej, sztuka starożytnego Egiptu, sztuka starożytnego Bliskiego Wschodu, sztuka starożytnej Grecji, sztuka starożytnego Rzymu, Muzeum Narodowe w Warszawie

Galeria Sztuki Starożytnej zajmuje jedno z najbardziej okazałych wnętrz Muzeum Narodowego w Warszawie. W grudniu 2020 roku zakończyły się trwające kilka lat prace rearanżacyjne. Galeria w nowej odsłonie wpisuje się w długą tradycję obecności sztuki starożytnej w przestrzeniach MNW. Do powstania pierwszej z nich doszło z inicjatywy Stanisława Lorentza, który w 1936 roku zwrócił się do Kazimierza Michałowskiego z propozycją organizacji wystawy będącej prezentacją obiektów pochodzących z wykopalisk polskiej misji archeologicznej w Edfu. Pierwszą ekspozycję stała otwarta w czerwcu 1938, zaś po II wojnie światowej – dopiero w maju 1949 roku. Po ponad 60 latach niemal nieprzerwanego funkcjonowania, i wprowadzanych w tym czasie niewielkich zmian, Galeria Sztuki Starożytnej wymagała pilnego remontu. Realizacja projektu „Rearanżacja stałej ekspozycji Galerii Sztuki

Starożytnej Muzeum Narodowego w Warszawie” stała się możliwa dzięki uzyskaniu wsparcia finansowego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 oraz środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na 716 m² powierzchni nowej galerii wyodrębniono dziewięć pomieszczeń, które odnoszą się do różnych epok i miejsc, reprezentując kulturę i sztukę: Egiptu (trzy sale), Bliskiego Wschodu (jedna sala) oraz Grecji i Rzymu (pięć sal, w których znalazły się również zbiory cypryjskie i etruskie). Na ekspozycji zobaczyć można ponad 1860 zabytków – przede wszystkim obiekty będące własnością MNW, ale również zabytki pochodzące z długoletnich depozytów Muzeum Luwru i Uniwersytetu Warszawskiego.

Agnieszka Bagińska (Muzeum Narodowe w Warszawie), Anny Bilińskiej *Portret George’a Greya Barnarda w pracowni, czyli walka dwóch natur*

słowa kluczowe: George Grey Barnard, Anna Bilińska, Alfred Corning Clark, malarki polskie, malarki XIX wieku, malarstwo XIX wieku, mit artysty, XIX-wieczny Paryż, portrety rzeźbiarzy, rzeźba amerykańska, rzeźbiarze amerykańscy, Salon Société des artistes français, Salon Société nationale des beaux-arts, symbolizm w rzeźbie

Artykuł jest próbą interpretacji *Portretu Geogre’a Greya Barnarda* (State Museum of Pennsylvania, Harrisburg, USA), jednego z najważniejszych rzeźbiarzy amerykańskich. Materiały archiwalne umożliwiły odtworzenie historii i recepcji obrazu namalowanego przez Annę Bilińską w 1890 w Paryżu, na zlecenie milionera Alfreda Corninga Clarka, mecenasu artysty. Okoliczności powstania dzieła posłużyły za punkt wyjścia rozważań o relacji rzeźbiarza z jego patronem, o sposobach mitologizowania życia artysty i jego pracy w odniesieniu do wartości amerykańskich: natury, niewinności, męskości i siły. Widoczny w tle portretu model kanonicznego dzieła Barnarda *Walka dwóch natur w człowieku* (1894, Metropolitan Museum of Art, Nowy Jork) odegrał ważną rolę w rozwoju rzeźby amerykańskiej. Bilińska stworzyła wizerunek gloryfikujący piękno i siłę fizyczną portretowanego. Tę nową w XIX wieku figurę rzeźbiarza amerykańskiego umieściła w kontekście dziejów sztuki, poprzez porównanie modelu z Michałem Aniołem. Obraz wpisuje się w tradycję *paragone* – współzawodnictwa pomiędzy malarstwem a rzeźbą, pomiędzy samą Bilińską a Barnardem. Malarka odwróciła relację płci w procesie twórczym, ustanawiając męczyznę obiektem zainteresowania artystycznego i seksualnego.

Sztuka starożytna

Karol Myśliwiec (Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych, Polska Akademia Nauk), *Portret faraona – między naturą a propagandą*

słowa kluczowe: starożytny Egipt, sztuka egipska, wizerunki władców, portrety faraonów, Nowe Państwo, Okres Późny, Okres Ptolemejski, płaskorzeźba, rzeźba pełna, Echnaton, Atum, Muzeum Narodowe w Warszawie

Autor przedstawia rozwój swoich pięćdziesięcioletnich badań nad portretem królewskim w płaskorzeźbie i rzeźbie pełnej Egiptu faraonów, od początków Nowego Państwa (XVI w. p.n.e.)

do końca epoki dynastycznej (IV w. p.n.e.). Punktem wyjścia była próba datowania anepigraficznego szkicu rzeźbiarskiego ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. Na podstawie kryteriów ikonograficznych i stylistycznych atrybuowano go szkole rzeźbiarskiej, która działała w Tebach Zachodnich w okresie panowania Ramzesa III. Prześledzenie diachronicznego rozwoju wizerunków kolejnych władców w płaskorzeźbach i malowidłach pozwoliło nie tylko atrybuować inne, fragmentarycznie zachowane dzieła, lecz także ujawniło trendy mające znaczenie dla zrozumienia procesów historycznych o szerszym, wykraczającym poza sztukę znaczeniu. Dotyczy to szczególnie okresu dojrzewania tzw. herezji amarneńskiej (panowanie Echnatona) i jej reminiscencji w czasach późniejszych. Zainspirowało to autora do kontynuacji badań w odniesieniu do okresu późniejszego, obejmującego I. tysiąclecie p.n.e. Okres ten charakteryzuje się wprawdzie znacznie uboższą bazą źródłową niż okres Nowego Państwa, ma jednak szczególne znaczenie ze względu na synkretyzm kulturowo-religijny związany z panowaniem dynastii wywodzących się spoza Egiptu. Podjęte przez autora studium portretu królewskiego dynastii XXI-XXX objęło zarówno płaskorzeźbę, jak i rzeźbę pełną. Powstała kolejna monografia, a także liczne artykuły, w których poddano szczegółowej analizie szeroki kontekst zamysłu artystycznego. Tzw. Okres Późny obfituje bowiem w oryginalne dzieła inspirowane ówczesną teologią polityczną. Inną jego cechą są tendencje archaizujące, nawiązujące do najlepszych tradycji minionych epok.

Włodzimierz Lengauer (Uniwersytet Warszawski), *Od haniebnego występku do gender studies. Badania nad grecką p^aiderastia w XX wieku*

słowa kluczowe: homoseksualizm (historia), *p^aiderastia*, starożytna Grecja, pederastia, Pindar, Platon, Sokrates, Ksenofont, Straton, Plutarch, Aeschines, Lysias, Karl O. Müller, Erich Bethe, Wilhelm Kroll, Harald Patzer, Bernard Sergent, Michel Foucault, Kenneth Dover, Eve Keuls, Eva Cantarella, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie

W początkach XX wieku poważną trudność stwarzały badaczom i nauczycielom historii starożytnej różnice w postrzeganiu homoseksualizmu między antyczną Grecją a światem współczesnym. Tego rodzaju wątki albo pomijano, albo traktowano je w ramach norm moralnych epoki nowoczesnej. Na przykład polski autor Kazimierz Jarecki (1931) interpretował fragmenty tekstów źródłowych dotyczące *Knabenliebe* nie w kategorii kontaktów fizycznych, ale jako wyraz zachwyty i troski starszego mężczyzny o męską młodzież. Niemieccy uczeni z XIX i początków XX wieku – Karl O. Müller, Erich Bethe, Wilhelm Kroll – uznali je za styl życia wojowników, którzy spędzali dłuższe okresy czasu poza domem i kontaktami z żonami. Bethe postulował badanie historycznego homoseksualizmu bez oceniania go wedle współczesnych norm. Zastosowanie wyników badań antropologów kultury w badaniach nad historią starożytnej Grecji utrwaliło ideę *p^aiderastia* jako obrzędu inicjacyjnego, w którym starsi mężczyźni (aktywni partnerzy) wprowadzali swoich młodszych podopiecznych (partnerów biernych) do grona dorosłych obywateli (m.in. Harald Patzer, Bernard Sergent). Przełomowy etap studiów nad homoseksualizmem starożytnej Grecji rozpoczął się wraz z opublikowaniem fundamentalnych prac Michela Foucaulta (1976) i Kennetha Dovera (1978) oraz rozwojem gender studies. Pokłosiem tych badań była formułowana przez Eve Keuls koncepcja stosunku płciowego jako wyrazu dominacji aktywnego partnera nad biernym uczestnikiem (mężczyzny nad kobietą, erastes nad eromenosem). Eva Cantarella rozpropagowała pogląd, że starożytni Grecy nie uważali stosunków homoseksualnych za sprzeczne z naturą. Tę ostatnią propozycję

potwierdzają wizerunki miłości homoseksualnej malowane na greckich naczyniach ceramicznych. Sugerują one rozumienie *paiderastía* i relacji homoseksualnych raczej jako zmysłowych przyjemności, a aspekt ten przesłania ich funkcję rytualną i kulturową.

Artykuł poprzedzony jest wprowadzeniem Antoniego Ziemby, w którym na przykładach greckiego malarstwa uwiecznionego na naczyniach ceramicznych (tzw. malarstwa wazowego) ze zbiorów polskich (Muzeów Narodowych w Warszawie i Krakowie) została omówiona ikonografia wątków homoerotycznych.

Monika Rekowska (Uniwersytet Warszawski), Zabytki z Cyrenajki z kolekcji Stanisława Tekielego w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie

słowa kluczowe: Muzeum Narodowe w Warszawie, Cyrenajka, sanktuarium Demeter i Persefony w Kyrene, koroplastyka antyczna, kolekcjonerstwo

O wyjątkowości kolekcji Stanisława Tekielego znajdującej się w Muzeum Narodowym w Warszawie stanowią zabytki pochodzące z Cyrenajki – wielka rzadkość w zbiorach polskich. Na kolekcję składa się 27 obiektów, spośród których zdecydowana większość to wyroby gliniane. W najbardziej interesującym zbiorze kilkunastu terakot znajdują się figurki kobiet – siedzących lub stojących (część z nich pozbawiona jest głowy) oraz same główki lub popiersia. Kontekst ich odnalezienia pozostaje niepewny, ich charakterystyka wskazuje jednak na pochodzenie z sanktuarium Demeter i Persefony, położonego poza murami Kyrene. Zarówno te, jak i pozostałe zabytki wiążą się prawdopodobnie z obrzędami odprawianymi przez kobiety ku czci wspomnianych bogiń podczas corocznego święta Tesmoforii. Wszystkie opisywane obiekty, zarówno te importowane, jak i te produkowane lokalnie według importowanych modeli, dają świadectwo rozległych kontaktów handlowych, jakie łączyły Cyrenajkę z innymi regionami Morza Śródziemnego, od okresu archaicznego po epokę panowania rzymskiego.

Urszula Bończuk-Dawidziuk (Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego), Z Aten do Wrocławia. O Eduardzie Schaubercie (1804–1860) i jego kolekcji starożytności

słowa kluczowe: Eduard Schaubert, Wrocław, Breslau, Uniwersytet Wrocławski, Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, archeologia, starożytności, XIX wiek

Artykuł stanowi podsumowanie zainicjowanych przez autorkę w 2010 roku badań dotyczących życia Eduarda Schauberta (1804–1860) oraz historii jego kolekcji starożytności. Uwzględnia on nowo zidentyfikowane zabytki pochodzące z jego zbiorów, obecnie znajdujące się w MNW. Schaubert był niemieckim architektem, który do historii przeszedł jako twórca nowego planu Aten. Po 20 latach spędzonych w Grecji wrócił do rodzinnego Wrocławia z prywatną kolekcją, która po jego śmierci trafiła do zbiorów Królewskiego Muzeum Sztuki i Starożytności (Königliches Museum für Kunst und Altertümer), przemianowanego w 1862 roku na Muzeum Archeologiczne przy Królewskim Uniwersytecie we Wrocławiu (Archäologisches Museum an der Königlichem Universität Breslau). Zbiór obejmował starożytne brązy, ceramikę, terakotę, elementy architektoniczne, rzeźbę, a także gemmy i monety. Po II wojnie światowej kolekcja uległa rozproszeniu, wiele należących do niej obiektów udało się jednak odnaleźć w zbiorach Uniwersytetu Wrocławskiego i MNW.

Agnieszka Kijowska (Muzeum Narodowe w Warszawie), Aleksandra Sulikowska-Belczowska (Uniwersytet Warszawski, Muzeum Narodowe w Warszawie), Mumioowy portret chłopca z kolekcji Muzeum Narodowego w Warszawie

słowa kluczowe: portrety mumioowe, portrety fajumskie, malarstwo starożytne, konserwatorstwo, badania technologiczne, Muzeum Narodowe w Warszawie

Artykuł stanowi podsumowanie badań nad portretem mumioowym ukazującym nieznanego chłopca i jest próbą opracowania zabytku w kontekście badań historyczno-artystycznych i konserwatorskich. Obraz ze zbiorów MNW należy do wyodrębnianej w literaturze przedmiotu grupy „portretów fajumskich”, które powstawały w Egipcie pod silnym wpływem kultury greckiej, jako swoista kontynuacja trójwymiarowych masek mumioowych. Dzieło, na podstawie jego szczególnych cech, może być zakwalifikowane do nieco węższej grupy portretów młodzieńców (przed 14 rokiem życia), pochodzących z elitarnego środowiska Greków żyjących w Egipcie. Cechy formalne potwierdzają przyjmowane datowanie zabytku na drugą połowę II wieku, choć być może, ze względu na wskazane w artykule analogie, datę tę należy przesunąć nieco ku początkowi czwartej dekady tego stulecia. Autorstwo można ostrożnie przypisać artyście z ośrodka działającego w ar-Rubajat w Egipcie. Badania technologiczne pozwalają stwierdzić, że brakujące partie oryginalnego dzieła uzupełniono fragmentami podobnego obiektu, co wiązało się z przygotowaniem obrazu do wprowadzenia na rynek antykwareczny. Obecny wygląd portretu, ale także stan jego zachowania, są rezultatem zabiegów konserwatorskich podjętych jeszcze w XIX wieku.

The Museum

Monika Dolińska (Institute of Mediterranean and Oriental Cultures of the Polish Academy of Sciences), A “Mummy of a Woman” – the 19th-Century Beginnings of the National Museum in Warsaw’s Egyptological Collection

keywords: museology, collecting, mummies, University of Warsaw, ancient Egyptian art, Hipolit Skimborowicz, the National Museum in Warsaw

The Egyptological collection of the National Museum in Warsaw has its roots in the antiquities collection of the University of Warsaw. The collection acquired its first mummy in 1821 – unfortunately, it was likely a counterfeit. Subsequent mummies and sarcophagi enriched the collection in 1826, 1864 and 1895. Initially, the ancient Egyptian artefacts and other ancient curiosities were allotted to the Museum of Archaeology, which was in the process of being established within the structure of the Museum of Fine Arts but ultimately never came to be. Some of the artefacts were exhibited in 1869 at the Museum of Antiquities founded by Hipolit Skimborowicz, which was later transformed into the University’s Cabinet of Archaeology. In 1918–19, the mummies and sarcophagi, along with a collection of amulets and other Egyptian antiquities, were transferred to the National Museum of the Capital City of Warsaw as deposits of the University of Warsaw. At the time, the Museum also acquired a decorative cartonnage which came with the collection of Count Michał Tyszkiewicz of Lahoyšk.

Aleksandra Sulikowska-Bełczowska (University of Warsaw, The National Museum in Warsaw), The National Museum in Warsaw’s Gallery of Ancient Art – Back After Years

keywords: Gallery of Ancient Art, ancient Egyptian art, ancient Near Eastern art, ancient Greek art, ancient Roman art, the National Museum in Warsaw

The Gallery of Ancient Art occupies one of the National Museum in Warsaw’s most prominent interiors. Rearrangement work on the gallery concluded in December 2020, having lasted several years. In its new incarnation, the gallery carries on the long tradition of ancient art being displayed at the NMW. That tradition began with an initiative of Stanisław Lorentz, who in 1936 contacted Kazimierz Michałowski with a proposal to organize an exhibition which would present artefacts discovered in the Polish archaeological mission in Edfu. The first permanent exhibition opened in 1938 but was soon closed by the Second World War, and would not reopen until May 1949. After more than 60 years of uninterrupted operation, with few changes along the way, the Gallery of Ancient Art was in need of urgent renovation. The realisation of the project titled the “Rearrangement of the National Museum in Warsaw’s Gallery of Ancient Art Permanent Exhibition” was made possible thanks to European Union

funding under the Operational Programme Infrastructure and Environment 2014-20 and funds granted by the Ministry of Culture and National Heritage. The new gallery's 716 m² of floor space is divided into nine rooms relating to different periods and places, representing the culture and art of: Egypt (three rooms), the Near East (one room) and Greece and Rome (five rooms, also housing the Cyprian and Etruscan collections). On display in the exhibition are more than 1860 artefacts, most of them the property of the National Museum in Warsaw and some on long-term loan from the Louvre and the University of Warsaw.

Agnieszka Bagińska (The National Museum in Warsaw), Anna Bilińska's *Portrait of Sculptor George Grey Barnard in His Atelier*, or the Struggle of Two Natures

keywords: George Grey Barnard, Anna Bilińska, Alfred Corning Clark, Polish women painters, 19th-century women painters, 19th-century paintings, the artist's myth, 19th-century Paris, portraits of sculptors, American sculpture, American sculptors, Salon of the Société des artistes français, Salon of the Société nationale des beaux-arts, Symbolist sculpture

This paper attempts to interpret the *Portrait of Sculptor George Grey Barnard in His Atelier* (State Museum of Pennsylvania, Harrisburg, USA), one of the most eminent American sculptors. With the help of archive materials, it was possible to reconstruct the history and reception of this work painted by Anna Bilińska in Paris in 1890 on commission from Barnard's patron, the millionaire Alfred Corning Clark. The circumstances of the work's creation served as a starting point for an analysis of the sculptor's relationship with his patron and the ways in which the artist's life and work are mythologized in relation to American values: nature, innocence, virility and strength. The model of Barnard's canonical work, *The Struggle of the Two Natures in Man* (1894, Metropolitan Museum of Art, New York), played an important role in the development of American sculpture. Bilińska created an image that glorified her sitter's beauty and physical strength. By comparing her model to Michelangelo, she placed the American sculptor – a new figure at the time – in the context of art history. The painting fits in with the *paragone* tradition – the rivalry between painting and sculpture, between Bilińska and Barnard. The painter reversed gender relations in the creative process, transforming the man into an object of artistic and sexual desire.

Ancient Art

Karol Myśliwiec (Institute of Mediterranean and Oriental Cultures, Polish Academy of Sciences), *Pharaoh's Portraiture: Between Nature and Propaganda*

keywords: ancient Egypt, Egyptian art, images of monarchs, pharaoh portraits, New Kingdom, Late Period, Ptolemaic Period, relief sculpture, full sculpture, Akhenaten, Atum, the National Museum in Warsaw

The author presents the development of his fifty-year-long research into royal portraiture in relief- and full-sculpture of pharaonic Egypt, from the beginning of the New Kingdom (16th c. BC) through the end of the dynastic era (4th c. BC). The point of departure was an

attempt to date an anepigraphic sculpture sketch from the collection of the National Museum in Warsaw. Based on iconographic and stylistic criteria, it was attributed to the sculpture school active in Western Thebes during the reign of Ramesses III. Tracing the diachronic development of images of the successive rulers in reliefs and paintings made it possible not only to attribute other, fragmentarily preserved works, but also revealed trends that matter for understanding historical processes of greater significance, going beyond art. This applies in particular to the ripening of the “Amarna heresy” (the reign of Akhenaten) and its reminiscences in later times. This inspired the author to continue research into a later period, encompassing the first millennium BC. While sources are far scarcer for it than for the New Kingdom, it is nonetheless a period of extraordinary significance due to a cultural and religious syncretism caused by the reign of non-native dynasties. The author’s study of royal portraiture of the Twenty First to Thirtieth Dynasties included both relief sculpture and full sculpture. A monograph was written as well as numerous papers offering a detailed analysis of a broad context of artistic intention. The so-called Late Period is replete with original works inspired by the contemporaneous political theology. Another of its traits are archaizing tendencies, alluding to the best traditions of past eras.

Włodzimierz Lengauer (University of Warsaw), From Unspeakable Vice to Gender Studies. Research on Greek *Paidēraṣtía* in the 20th Century

keywords: homosexuality (history), *paidēraṣtía*, ancient Greece, pederasty, Pindar, Plato, Socrates, Xenophon, Strato, Plutarch, Aeschines, Lysias, Karl O. Müller, Erich Bethe, Wilhelm Kroll, Harald Patzer, Bernard Sergent, Michel Foucault, Kenneth Dover, Eve Keuls, Eva Cantarella, The National Museum in Warsaw, The National Museum in Krakow

In the early 20th century, differences in the perception of homosexuality between ancient Greece and the contemporary world were a serious problem for researchers and teachers of ancient history. Such themes were either ignored or discussed from the viewpoint of modern moral norms. E.g., Polish author Kazimierz Jarecki (1931) interpreted fragments of source texts about *Knabenliebe* not in terms of physical contacts, but as an expression of an older man’s admiration and care for the male youth. German scholars from the 19th and early 20th century – Karl O. Müller, Erich Bethe, Wilhelm Kroll – viewed *Knabenliebe* as part of the lifestyle of warriors who spent a lot of time away from home and their wives. Bethe postulated that historical homosexuality should be studied without the bias of contemporary moral norms. The influence of cultural anthropology on studies of the history of ancient Greece entrenched the notion of *paidēraṣtía* as a rite of passage where older men (active partners) introduced their younger protégés (passive partners) to the ranks of adult citizens (e.g., Harald Patzer, Bernard Sergent). A breakthrough in studies of homosexuality in ancient Greece occurred with the publication of fundamental works by Michel Foucault (1976) and Kenneth Dover (1978) as well as the rise of gender studies. Consequently, Eve Keuls formulated the concept of sexual intercourse as an expression of the active partner’s domination over the passive participant (man over woman, erastes over eromenos). Eva Cantarella popularized the theory that the ancient Greeks did not consider homosexual relationships as unnatural. This is confirmed by depictions of homosexual love on Greek ceramic vases, which suggest an understanding of *paidēraṣtía* and homosexual relationships as sensual pleasures, an aspect that seems more important than their ritual and cultural function.

The paper is preceded by an introduction by Antoni Ziemba who discusses the iconography of homoerotic themes using examples of Greek vase painting from Polish collections (the National Museums in Warsaw and Krakow).

Monika Rekowski (University of Warsaw), Antiquities from Cyrenaica in the Stanisław Tekieli Collection at the National Museum in Warsaw

keywords: the National Museum in Warsaw, Cyrenaica, sanctuary of Demeter and Persephone in Cyrene, ancient coroplastics, collecting

The Stanisław Tekieli collection from the National Museum in Warsaw is exceptional for its artefacts from Cyrenaica – a great rarity in Polish museums. Comprising the set are 27 objects, among which clay wares form a decided majority. The terracotta figurines constituting the collection's most interesting component include figurines of women – seated or standing (some headless), as well as heads or upper bodies alone. Though the context of their discovery and acquisition remains uncertain, their characteristics point to a provenance at the extra-mural sanctuary of Demeter and Persephone at Cyrene. These as well as the other artefacts are likely connected with rituals performed by women in honour of the two goddesses during the annual festival of *Thesmophoria*. All of the discussed antiquities, those imported as well as those produced locally, attest to the vast trade network that connected Cyrenaica with other Mediterranean regions from the Archaic period to the era of Roman rule.

Urszula Bończuk-Dawidziuk (Wrocław University Museum), From Athens to Wrocław. On Eduard Schaubert (1804–1860) and His Collection of Antiquities

keywords: Eduard Schaubert, Wrocław, Breslau, University of Wrocław, Wrocław University Museum, archaeology, antiquities, 19th century

The paper summarizes the author's research, begun in 2010, into the life of Eduard Schaubert (1804–60) and the history of his collection of antiquities, including recently identified artefacts now in the collection of the National Museum in Warsaw. Schaubert was a German architect who went down in history as the author of a new urban plan of Athens. After twenty years in Greece, he returned to his native Wrocław with a private collection that after his death was transferred to the Royal Museum of Art and Antiquities (Königliches Museum für Kunst und Altertümer), in 1862 renamed as the Archaeological Museum at the Royal University of Wrocław (Archäologisches Museum an der Königlichen Universität Breslau). The collection included ancient bronzes, pottery, terracotta, architectural elements, sculpture as well as engraved gems and coins. After the Second World War, the collection was dispersed, but many of the items originally belonging to it have been identified in the collections of the University of Wrocław and the National Museum in Warsaw.

Agnieszka Kijowska (The National Museum in Warsaw), Aleksandra Sulikowska-Belczowska (University of Warsaw, The National Museum in Warsaw), The Mummy Portrait of a Boy from the Collection of the National Museum in Warsaw

keywords: mummy portraits, Fayum portraits, ancient painting, conservation, technological study, the National Museum in Warsaw

The article provides an overview of the study of a mummy portrait showing an anonymous boy and represents an attempt to analyse the artefact in the context of historical-artistic and conservatorial study. The painting from the NMW belongs to a specific group distinguished in the literature on the subject as “Fayum portraits,” which appeared in Egypt under the strong influence of Greek culture as a novel continuation of the tradition of three-dimensional mummy masks. On the basis of its individual traits, the work may also qualify for inclusion in a somewhat narrower group of portraits showing male youths (below age 14) of the elite Greek community living in Egypt. Its formal features confirm the artefact’s hitherto dating to the 2nd half of the 2nd century AD, though there remains the possibility that the date may be adjusted toward the early 4th decade of the 2nd century on account of certain analogies pointed out in the article. The portrait’s attribution cautiously connects the work to the centre of ar-Rubayat, Egypt. Technological analysis has determined that missing fragments of the original work have been replaced with fragments from a similar object, an intervention connected with the painting’s preparation for the antiquities market. The portrait’s present appearance, as well as its current condition, are the result of conservation efforts undertaken still in the 19th century.